

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

IV. ÚS 277/08-10

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí senátu 11. septembra 2008 predbežne prerokoval sťažnosť R. L., B., zastúpeného advokátkou JUDr. R. F., Š., vo veci namietaného porušenia čl. 12 ods. 1 a 4 Ústavy Slovenskej republiky, jeho základného práva na inú právnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky a práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky vo veci sp. zn. 16429/08-61/D/472 v súvislosti s odmietnutím jeho podnetu na podanie dovolania proti trestnému rozkazu Okresného súdu Bratislava I sp. zn. 1 T 33/2006 z 5. mája 2006 a takto

r o z h o d o l :

Sťažnosť R. L. o d m i e t a ako podanú oneskorene.

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 2. septembra 2008 doručená sťažnosť R. L. (ďalej len „sťažovateľ“), ktorou namieta porušenie čl. 12

ods. 1 a 4 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a svojho základného práva na inú právnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) postupom Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky (ďalej len „ministerstvo spravodlivosti“) vo veci vedenej pod sp. zn. 16429/08-61/D/472 v súvislosti s odmietnutím jeho podnetu na podanie dovolania proti trestnému rozkazu Okresného súdu Bratislava I (ďalej len „okresný súd“) sp. zn. 1 T 33/2006 z 5. mája 2006 (ďalej aj „trestný rozkaz“).

Sťažovateľ v sťažnosti uviedol:

«Dňa 09. 02. 2005 bolo začaté uznesením OR PZ Bratislava I., ČVS: ORP-359/SMz-OSV-BA1-2005 trestné stíhanie vo veci trestného činu Násilie proti skupine obyvateľov a jednotlivcovi podľa ust. § 197a ods. 1 Trestného zákona (účinného do 31. 12. 2005). Uznesením OR PZ Bratislava I. ČVS: ORP-359/SMz-OSV-B1-2005 zo dňa 23. 02. 2005 bolo začaté trestné stíhanie pre podozrenie zo spáchania uvedeného skutku M. G.

Dňa 03. 05. 2006 podala prokurátorka Okresnej prokuratúry Bratislava I. obžalobu na obv. M. G. pre podozrenie zo spáchania trestného činu násilia proti skupine obyvateľov a proti jednotlivcovi.

Na podklade podanej obžaloby Okresný súd Bratislava I. vydal dňa 05. 05. 2006 trestný rozkaz, sp. zn. 1 T 33/2006, ktorý podľa doložky nadobudol právoplatnosť a vykonateľnosť dňa 31. 05. 2006. Trestný rozkaz bol dňa 05. 05. 2006 doručený obžalovanému, dňa 05. 05. 2006 obhajcovi obžalovaného, ako aj na Okresnú prokuratúru Bratislava I. Na základe doručenia rozhodnutia týmto osobám bol trestný rozkaz opatrený doložkou právoplatnosti a vykonateľnosti. Podotýkam, že napriek ust. § 354 ods. 2 Trestného poriadku, toto rozhodnutie sťažovateľovi - poškodenému, ako osobe oprávnenej nebolo riadne doručené.

Dňa 07. 03. 2007 podal sťažovateľ na tunajšiu prokuratúru „Podnet na preskúmanie zákonnosti predmetu obžaloby Okresnej prokuratúry na odsúdeného M. G., ktorým bol porušený zákon v prospech odsúdeného“. Dňa 20. 04. 2007 bol sťažovateľ upovedomený Ministerstvom spravodlivosti SR o tom, že lehota na podanie dovolania v neprospech

odsúdeného uplynula dňa 22. 08. 2006 (teda v lehote 3 mesiacov od doručenia trestného rozkazu poslednej z oprávnených osôb podľa ust. § 234 ods. 2 Trestného poriadku.).

Sťažovateľ cestou svojej právnej zástupkyne podal dňa 23. 05. 2007 žiadosť na Okresný súd Bratislava I. o zrušenie doložky právoplatnosti a vykonateľnosti, spolu so žiadosťou o doručenie trestného rozkazu poškodenému, nakoľko trestný rozkaz mu riadne nebol doručený a súd mu odňal možnosť podať mimoriadny opravný prostriedok v zákonnej lehote.

Trestný rozkaz OS Bratislava I, sp. zn. 1 T 33/2006 zo dňa 05. 05. 2006 bol sťažovateľovi cestou jeho právnej zástupkyne doručený dňa 26. 02. 2008, avšak s pôvodnou doložkou právoplatnosti a vykonateľnosti, obsahujúcej dátum 31. 05. 2006.

Dňa 24. 05. 2008 podal sťažovateľ na Ministerstvo spravodlivosti - porušovateľovi, Podnet poškodeného na podanie dovolania proti Trestnému rozkazu, OS Bratislava I., sp. zn. 1 T 33/2006 zo dňa 05. 05. 2006.

Dňa 30. 06. 2008 bol sťažovateľovi doručený prípis porušovateľa o vybavení jeho podnetu č. 16429/08-61/D/472 zo dňa 26. 06. 2008, obsahom ktorého bolo oznámenie porušovateľa, že sťažovateľovi uplynula lehota na podanie podnetu s odôvodnením, že sťažovateľ si „takmer dva roky po právoplatnosti súdneho rozhodnutia najal advokáta, ktorý si nechal dodatočne doručiť trestný rozkaz“ a „zákonné lehoty stanovené Trestným poriadkom nemožno takýmto umelým spôsobom predlžovať“. Z dôvodov uvedených porušovateľom bol podnet sťažovateľa odložený ako oneskorene podaný.»

V nadväznosti na to sťažovateľ zhrňuje z jeho pohľadu podstatné skutočnosti, ktoré boli podľa neho zo strany ministerstva spravodlivosti opomenuté a odôvodňujú opodstatnenosť jeho podnetu. Ide o tieto skutočnosti:

„- sťažovateľovi ako poškodenému bol trestný rozkaz sp. zn. 1 T 33/2006 z dňa 05. 05. 2006 doručený až dňa 26. 02. 2008, kedy sťažovateľovi začala plynúť zákonná lehota na podanie podnetu na podanie mimoriadneho dovolania

- doložka právoplatnosti a vykonateľnosti, ktorou bol trestný rozkaz, sp. zn. 1 T 33/2006 z dňa 05. 05. 2006 opatrený, bola vykonaná nezákonne, v rozpore súst. § 354 ods. 2 Trestného poriadku, podľa ktorého Trestný rozkaz sa doručuje obvinenému, ak má obvinený obhajcu, aj jeho obhajcovi, prokurátorovi a poškodenému. Ak má poškodený

zákonného zástupcu alebo splnomocnenca, doručí sa trestný rozkaz len zákonnému zástupcovi alebo splnomocnencovi poškodeného

- u každej osoby oprávnenej na podanie opravného prostriedku sa lehota na podanie takéhoto prostriedku počíta od doručenia predmetného rozhodnutia, čo v prípade sťažovateľa bol dátum 26. 02. 2008

- porušovateľ nerešpektoval rovnosť účastníkov trestného konania, keď v prípade sťažovateľa nerešpektoval skutočnosť, kedy mu bol trestný rozkaz doručený

- ak porušovateľ pri rozhodovaní o podnete sťažovateľa nerozhodoval s prihliadnutím na ust. § 354 ods. 2 Trestného poriadku, napriek tomu, že na okolnosti doručovania trestného rozkazu bol výslovne upozornený, nedostatočným preskúmaním podnetu odňal sťažovateľovi právo brániť sa podaním opravného prostriedku, uprel mu právo domáhať sa ochrany svojich oprávnených záujmov, nezaoberal sa meritom veci a námietkami sťažovateľa obsiahnutými v podnete.“

Sťažovateľ ďalej cituje príslušné články ústavy, ktoré boli podľa neho ministerstvom spravodlivosti v označenej veci porušené (čl. 12. ods. 1 a 4 a čl. 46 ods. 1 ústavy a čl. 6 ods. 1 dohovoru). Porušenie svojich ústavou garantovaných práv vidí sťažovateľ v tom, že ministerstvo spravodlivosti malo narušiť rovnosť účastníkov v trestnom konaní, keď mu nepriznalo rovnaké práva na podanie mimoriadneho opravného prostriedku, aké plynú prokurátorovi a obvinenému. Sťažovateľ taktiež tvrdí, že „*uplatnením práva na doručenie trestného rozkazu a zrušenia doložky právoplatnosti a vykonateľnosti mu bola spôsobená ujma*“ zo strany ministerstva spravodlivosti tým, že jeho podnet bez riadneho preskúmania veci ako oneskorene podaný odložilo. Sťažovateľ vytyka ministerstvu spravodlivosti aj to, že vo veci jeho podnetu na podanie dovolania proti označenému trestnému rozkazu nevystupoval ako nezávislý a nestranný orgán ochrany práva.

Začiatok plynutia zákonnej dvojmesačnej lehoty na podanie sťažnosti ustanovenej v § 53 ods. 3 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) odvíja sťažovateľ od dátumu,

keď mu bolo doručené oznámenie ministerstva spravodlivosti sp. zn. 16429/08-61/D/472 z 25. júna 2008, k čomu došlo 30. júna 2008.

Na základe uvedeného sťažovateľ žiada, aby ústavný súd nálezom vyslovil porušenie čl. 12 ods. 1 a 4 ústavy a jeho základného práva podľa čl. 46 ods. 1 ústavy, ako aj práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru ministerstvom spravodlivosti vo veci vedenej pod sp. zn. 16429/08-61/D/472. Domáha sa tiež, aby ústavný zrušil „opatrenie Ministerstva spravodlivosti SR č. 16429/08-61/D/472 zo dňa 26. 06. 2008“ a vrátil mu vec na ďalšie konanie. Napokon požaduje aj priznanie náhrady trov právneho zastúpenia v konaní o jeho sťažnosti pred ústavným súdom.

II.

Ústavný súd rozhoduje podľa čl. 127 ods. 1 ústavy o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Podľa čl. 140 ústavy podrobnosti o organizácii ústavného súdu, o spôsobe konania pred ním a o postavení jeho sudcov ustanoví zákon.

Podľa § 25 ods. 1 zákona o ústavnom súde ústavný súd návrh na začatie konania predbežne prerokuje na neverejnom zasadnutí bez prítomnosti navrhovateľa skúmajúc, či nie sú dané dôvody na jeho odmietnutie podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde.

Podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde môže ústavný súd na predbežnom prerokovaní odmietnuť uznesením bez ústneho pojednávania návrhy vo veciach, na prerokovanie ktorých nemá právomoc, návrhy, ktoré nemajú náležitosti predpísané zákonom, neprípustné návrhy alebo návrhy podané niekým zjavne neoprávneným, ako aj

návrhy podané oneskorene. Ústavný súd môže odmietnuť aj návrh, ktorý je zjavne neopodstatnený.

Sťažovateľ namieta porušenie čl. 12 ods. 1 a 4 ústavy a svojho základného práva na inú právnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy, ako aj porušenie práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru. Zásah do uvedených práv má spočívať v tom, že sa ministerstvo spravodlivosti odmietlo zaoberať jeho podnetom na podanie dovolania proti trestnému rozkazu okresného súdu sp. zn. 1 T 33/2006 z 5. mája 2006 z dôvodu, že lehota na podanie dovolania v neprospech odsúdeného uplynula.

Podľa § 53 ods. 3 zákona o ústavnom súde možno sťažnosť podať v lehote dvoch mesiacov od právoplatnosti rozhodnutia, oznámenia opatrenia alebo upovedomenia o inom zásahu (do základných práv alebo slobôd sťažovateľa). Táto lehota sa pri opatrení alebo inom zásahu počíta odo dňa, keď sa sťažovateľ mohol o opatrení alebo inom zásahu dozvedieť.

Sťažnosť v zmysle čl. 127 ústavy nemožno považovať za časovo neobmedzený právny prostriedok ochrany základných práv alebo slobôd (napr. I. ÚS 33/02, II. ÚS 29/02, III. ÚS 55/02, III. ÚS 62/02, III. ÚS 254/04). Jednou zo zákonných podmienok na jej prijatie na ďalšie konanie je jej podanie v lehote dvoch mesiacov od právoplatnosti rozhodnutia, oznámenia opatrenia alebo upovedomenia o inom zásahu do základných práv alebo slobôd sťažovateľa.

Z obsahu sťažnosti a z listinných dôkazov k nej pripojených je zrejmé, že sťažovateľ podal 7. marca 2007 Generálnej prokuratúre Slovenskej republiky (ďalej len „generálna prokuratúra“) podnet „na preskúmanie zákonnosti predmetu obžaloby Okresnej prokuratúry na odsúdeného M. G., ktorým bol porušený zákon v prospech odsúdeného“. Týmto podaním sa sťažovateľ, usudzujúc, že došlo k porušeniu zákona v prospech obvineného, vo vzťahu ku generálnej prokuratúre dožadoval, „aby ste ako nadriadený orgán zabezpečil nápravu zo strany Okresnej prokuratúry v súlade so zákonom, keď bude buď nariadené, aby bolo začaté trestné stíhanie pre tr. čin porušovania domovej slobody obvineného, ktorého sa

dopustil v jedno činnom súbehu konaním, za ktoré bol už rozsudkom OS Bratislava I. číslo konania 1 T 33/2006-193 zo dňa 5. 5. 2006 právoplatne odsúdený, alternatívne aby bol podaný podnet pre porušenie zákona, ktorým bude zrušený právoplatný rozsudok OS Bratislava I. číslo konania 1 T 33/2006-193 zo dňa 5. 5. 2006 a následne bude vo veci adekvátne postupované“.

Na citované podanie sťažovateľa, vyhodnotiac ho podľa obsahu ako podnet na podanie dovolania proti označenému trestnému rozkazu (§ 369 ods. 1 Trestného poriadku), odpovedalo ministerstvo spravodlivosti (po tom, ako mu bol uvedený podnet sťažovateľa postúpený Krajskou prokuratúrou v Bratislave) oznámením sp. zn. 4941/07-61/D/226 z 20. apríla 2007, v ktorom uviedlo:

„Ministerstvo spravodlivosti Slovenskej republiky potvrdzuje príjem Vášho podania, ktoré nám bolo postúpené z Krajskej prokuratúry v Bratislave. Po oboznámení sa s jeho obsahom Vám oznamujeme nasledovné:

Právoplatné rozhodnutie súdu možno preskúmať len na podklade mimoriadneho opravného prostriedku - dovolania.

Podľa § 370 ods. 1 Tr. por. dovolanie v neprospech odsúdeného možno podať len do troch mesiacov od doručenia rozhodnutia súdu.

Trestný rozkaz Okresného súdu Bratislava I sp. zn. 1T 33/2006 nadobudol právoplatnosť dňa 31. 05. 2006. Posledné doručenie trestného rozkazu bolo dňa 22. 05. 2006. To znamená, že lehota na podanie dovolania v neprospech odsúdeného uplynula dňa 22. 08. 2006.

Váš podnet na podanie dovolania v neprospech odsúdeného bol odložený ako oneskorene podaný.“

Následne podal sťažovateľ 23. mája 2007 okresnému súdu prostredníctvom svojej právnej zástupkyne žiadosť o zrušenie doložky právoplatnosti a vykonateľnosti spolu so žiadosťou, aby mu bol doručený trestný rozkaz sp. zn. 1 T 33/2006 z 5. mája 2006. Po doručení vyžiadaného trestného rozkazu podal sťažovateľ 22. apríla 2008 ďalší podnet ministerstvu spravodlivosti, ktorým navrhol podanie dovolania proti tomuto rozhodnutiu.

Ministerstvo spravodlivosti v oznámení sp. zn. 16429/08-61/D/472 z 26. júna 2008 sťažovateľovi na jeho podnet z 22. apríla 2008 uviedlo:

„Podľa § 370 ods. 1 Tr. por. dovolanie v neprospech odsúdeného možno podať len do troch mesiacov od doručenia rozhodnutia súdu a táto lehota uplynula 22. augusta 2006.

Nič na tejto skutočnosti nemení ani fakt, že si Váš klient ex post, takmer dva roky po právoplatnosti súdneho rozhodnutia, najal advokáta, ktorý si nechal dodatočne doručiť trestný rozkaz. Záonné lehoty stanovené Trestným poriadkom nemožno takýmto umelým spôsobom predlžovať.

Váš podnet na podanie dovolania v neprospech odsúdeného bol odložený ako oneskorene podaný.“

Sťažovateľ sa o všetkých podstatných skutkových a právnych okolnostiach, v ktorých vidí zásah do svojich práv, dozvedel najneskôr doručením oznámenia ministerstva spravodlivosti sp. zn. 4941/07-61/D/226 z 20. apríla 2007. V súlade s ustanovením § 53 ods. 3 zákona o ústavnom súde mu preto najneskôr v mesiaci máji 2007 začala plynúť dvojmesačná zákonná lehota na podanie sťažnosti ústavnému súdu podľa čl. 127 ústavy vo vzťahu k namietanému porušeniu čl. 12 ods. 1 a 4 ústavy a základného práva na inú právnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru spočívajúcom v odmietnutí jeho podnetu zo 7. marca 2007 proti trestnému rozkazu okresného súdu sp. zn. 1 T 33/2006 z 5. mája 2006.

Sťažovateľ sa však na ústavný súd obrátil až so sťažnosťou z 25. augusta 2008, ktorá mu bola doručená 2. septembra 2008, teda zjavne po uplynutí zákonom ustanovenej lehoty dvoch mesiacov (§ 53 ods. 3 zákona o ústavnom súde). Vzhľadom na túto skutočnosť je jeho sťažnosť podaná oneskorene a ústavný súd ju z toho dôvodu už v rámci jej predbežného prerokovania podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde odmietol.

Nad rámec odôvodnenia ústavný súd poznamenáva, že opakovaný podnet sťažovateľa na podanie dovolania z 22. apríla 2008 proti predmetnému trestnému rozkazu nie je z hľadiska plynutia lehoty podľa § 53 ods. 3 zákona o ústavnom súde právne významný. Vzhľadom na podstatné skutkové a právne okolnosti a na povahu namietaného

zásahu (konanie, následok a dôvody), pre ktoré bol prvý podnet sťažovateľa „na preskúmanie zákonnosti predmetu obžaloby Okresnej prokuratúry na odsúdeného M. G., ktorým bol porušený zákon v prospech odsúdeného“) zo 7. marca 2007 odložený ako oneskorene podaný, zostala totožnosť (identita) zásahu, ktorý sťažovateľ namieta vo vzťahu k čl. 12 ods. 1 a 4 ústavy a svojim právam zaručeným v čl. 46 ods. 1 ústavy a v čl. 6 ods. 1 dohovoru, zachovaná, aj pokiaľ ide o druhý podnet z 22. apríla 2008 a jeho následné odloženie (z rovnakého dôvodu ako v prípade neprijatia jeho predchádzajúceho podnetu). O tomto zásahu sa sťažovateľ dozvedel najneskôr v máji 2007. Okolnosti, za ktorých k nemu malo dôjsť, mu boli známe (čo vyplýva z jeho argumentácie, ako aj z listín pripojených k sťažnosti).

Uvedené skutočnosti neumožňovali sťažovateľovi rozumne predpokladať, že by pri druhom pokuse o podanie podnetu malo, resp. mohlo dôjsť k zmene stanoviska ministerstva spravodlivosti. Sťažovateľ neuviedol žiadnu konkrétnu relevantnú skutočnosť, ktorá by odôvodňovala takýto predpoklad.

Podanie ďalšieho podnetu na podanie dovolania z 22. apríla 2008 preto ústavný súd považoval iba za formálny a účelový úkon zo strany sťažovateľa aj napriek jeho tvrdeniu, že tak urobil v nadväznosti na doručenie trestného rozkazu (ktorý prevzal 28. februára 2008), a nevyhoveniu jeho žiadosti o zrušenie doložky právoplatnosti a vykonateľnosti. V tejto spojitosti treba uviesť, že sťažovateľ ako poškodený by mohol podať odpor proti trestnému rozkazu iba pokiaľ ide o výrok o náhrade škody, ktorým bola priznaná náhrada škody (§ 355 ods. 2 Trestného poriadku), avšak v okolnostiach daného prípadu takýto výrok trestný rozkaz neobsahuje. Navyše aj v prípade podania odporu poškodeným sa trestný rozkaz neruší v celom rozsahu, ale len vo výroku o náhrade škody, a vo vzťahu k ďalším výrokom by ostal právoplatným a vykonateľným. Vzhľadom na to nebolo možné žiadosti sťažovateľa o zrušenie doložky právoplatnosti a vykonateľnosti trestného rozkazu zo strany okresného súdu vyhovieť.

Ako obiter dictum ústavný súd napokon dodáva, že podľa jeho ustálenej judikatúry mimoriadne opravné prostriedky, ktoré sťažovateľ nemôže uplatniť osobne (takým je

nepochybne aj dovolanie podľa § 368 a nasl. Trestného poriadku), nemožno považovať za účinné právne prostriedky nápravy, ktoré sú mu priamo dostupné (napr. II. ÚS 357/06, IV. ÚS 323/07). Podnet na podanie dovolania podľa § 369 ods. 1 Trestného poriadku nie je opravným prostriedkom a z hľadiska trestného práva procesného ho možno považovať iba za informáciu ministrovi spravodlivosti ako oprávnenému na jeho podanie, ktorá bez ďalšieho nezakladá zákonom ustanovené právne dôsledky. Ustanovenie § 369 ods. 1 Trestného poriadku neukladá povinnosť (nevzniká právny nárok) vyhovieť každému podnetu. Je na úvahe ministra spravodlivosti posúdiť a rozhodnúť, či na základe podnetu strany v konaní alebo na základe iného podnetu podá alebo nepodá dovolanie (táto úvaha je vylúčená iba v prípade, ak zistí, že zákonné podmienky na podanie dovolania sú splnené). Oprávnenie na podanie podnetu na podanie dovolania nemôže mať preto charakter práva, ktorému je poskytovaná ústavnoprávna ochrana (napr. m. m. II. ÚS 42/01, I. ÚS 67/02, III. ÚS 11/04).

Z tohto dôvodu minister spravodlivosti nemohol odložením takéhoto podania, t. j. jeho neakceptovaním, spôsobiť namietané porušenie označených práv sťažovateľa. Sťažovateľ (v danej veci ako podnecovateľ) mal právo len na to, aby sa minister spravodlivosti jeho podnetom zaoberal, náležite sa s ním vysporiadal a o spôsobe jeho vybavenia ho vyrozumel, k čomu v tejto veci došlo spôsobom, ktorý nemožno označiť za arbitrárny alebo ústavne neakceptovateľný.

Vzhľadom na to, že ústavný súd sťažnosť odmietol, bolo bez právneho významu zaoberať sa ďalšími požiadavkami sťažovateľa nastolenými v sťažnosti.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 11. septembra 2008